

Risico-inventarisatie

Status	Risico	Omschrijving	Strategie	Omschrijving strategie	Kans	Financieel gevolg	Totaal risico Programma-begroting 2020	Programma
0	Grondexploitatie algemeen: planaanpassingen	<p>In de huidige markt is kwaliteit van de woonomgeving belangrijk voor de afzet-mogelijkheden. We lopen daarom het risico dat bestaande plannen/verkavelingen aangepast moeten worden om de vereiste kwaliteit te halen. Dit zal veelal betekenen dat er minder grond verkocht kan worden om tot minder intensieve bebouwing te komen en om de openbare ruimte de gewenste kwaliteit te geven.</p> <p>Daarnaast doen zich vaker belemmeringen voor waardoor minder ontwikkeld kan worden (bijvoorbeeld geurcontour/fijnstof. Dit zal zich met name voordoen in de beoogde nog te ontwikkelen woongebieden en de commerciële locatie. Dit betreft De Ruiter, Centrumgebied Uden-Zuid en Uden-Noord I voor wonen en Uden Noord II als commerciële locatie. Totaal is per 1-1-2019 een opbrengst van € 29,4 miljoen geraamd op deze locaties. Wij schatten in dat bij Uden Noord I en Centrumgebied Uden-Zuid mogelijk 10% minder uitgegeven kan worden, bij De Ruiter en Uden Noord II mogelijk 20%. Dit betekent een lagere opbrengst van € 4,2 miljoen. Voor een deel zal er ook minder uitgegeven hoeven worden (bouw- en woonrijpmaken) en voor een deel zal het juist extra ingericht moeten worden. Een correctie leidt niet tot een indeling in een andere klasse, derhalve blijft het de klasse tot € 5 mln.</p>	Beheersen	Jaarlijks herijken grondexploitatie-ramingen	3	5	€2.500.000	8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Status	Risico	Omschrijving	Strategie	Omschrijving strategie	Kans	Financieel gevolg	Totaal risico Programma-begroting 2020	Programma
G	Sociaal Domein, Jeugd	Vanaf 1 januari 2015 is het takenpakket van de gemeenten door de transitie Jeugd verder uitgebreid. Omdat het om een nieuwe taak gaat bestaan er nog verschillende onduidelijkheden welke in risico's vertaald kunnen worden. Vooralsnog worden de risico's globaal ingeschat. Overheveling van taken op gebied van begeleiding en de onplanbare vraag naar zorg en ondersteuning, hebben een structureel effect op het budget jeugd. Aangezien hier sprake is van een zgn. open einde regeling bestaat het risico dat het aantal en de omvang van de aanvragen/toekenningen het beschikbare budget in enig jaar overschrijdt.	Beheersen	Door sturing op risico's binnen de bedrijfsvoering-programma's van het sociale domein en monitoring van de uitgaven, in samenwerking met en aansluiting op de centrumgemeente, de collectivering versnellen en daardoor risico van overschrijding van de budgetten beperken cq. verlagen. Daarnaast is er bij de jaarrekening 2013 een egalisatiereserve Sociaal Domein ingesteld, waarin alle voor- en nadelen uit het Sociale Domein worden gestort cq. onttrokken. Ook is regionaal het solidariteitsprincipe van toepassing wat eventuele voor- en nadelen (al dan niet tijdelijk) zal dempen. Vooralsnog is de omvang van de reserve Sociaal Domein voldoende om de risico's van het onderdeel Jeugd op korte termijn op te vangen. De omvang van het risico is derhalve rekenkundig bepaald in de verhouding omvang Jeugd i.r.t. het totaal van de 3 onderdelen in het Sociaal Domein (Wmo 2015, Jeugd en de P-wet) afgezet tegen het begrote saldo van de BR Sociaal Domein per 31 december 2018 en gecorrigeerd met de ontrekkingen waartoe de raad op 4 april 2019 en 27 juni 2019 heeft besloten.	*	*	€2.250.000	6 sociaal domein

Status	Risico	Omschrijving	Strategie	Omschrijving strategie	Kans	Financieel gevolg	Totaal risico Programma-begroting 2020	Programma
G	Sociaal Domein, Participatiewet (re-integratie, begeleid werken en Wsw oude stijl).	Vanaf 1 januari 2015 is het takenpakket van de gemeenten door de transitie Participatiewet gewijzigd. De budgetten voor de uitvoering van de Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw) en re-integratie zijn taakstellend. Belangrijk punt van aandacht (mogelijk risico) is de forse afname in de komende jaren van het deelbudget Wsw i.r.t. de volumeontwikkeling bij de IBN.	Beheersen	Bij de jaarrekening 2013 is een egalisatiereserve Sociaal Domein ingesteld, waarin alle voor- en nadelen uit het Sociale Domein worden gestort cq. onttrokken. Vooralsnog is de omvang van de reserve Sociaal Domein voldoende om de risico's Participatiewet en dan in het bijzonder de Wsw op korte termijn op te vangen. De omvang van het risico is derhalve rekenkundig bepaald in de verhouding omvang Sociaal Domein Participatiewet i.r.t. het totaal van de 3 onderdelen (Wmo2015, Jeugd en de P-wet) afgezet tegen het begrote saldo van de BR Sociaal Domein per 31 december 2018 en gecorrigeerd met de onttrekkingen waartoe de raad op 4 april 2019 en 27 juni 2019 heeft besloten.	*	*	€2.200.000	6 sociaal domein

Status	Risico	Omschrijving	Strategie	Omschrijving strategie	Kans	Financieel gevolg	Totaal risico Programma-begroting 2020	Programma
G	Sociaal Domein, Wmo2015, Wmo2007 en Wmo Voorzieningen	Vanaf 1 januari 2015 is het Wmo-takenpakket van de gemeenten door de transitie Awbz (Wmo 2015) verder uitgebreid. Omdat het om een nieuwe taak gaat bestaan er nog verschillende onduidelijkheden welke in risico's vertaald kunnen worden. Vooralsnog worden de risico's globaal ingeschat. Vergrijzing van de bevolking, overheveling van taken op gebied van begeleiding en de onplanbare vraag naar zorg en ondersteuning, hebben een structureel effect op het budget Wmo. Aangezien hier sprake is van een zgn. open einde regeling bestaat het risico dat het aantal en de omvang van de aanvragen/toekenningen het beschikbare budget in enig jaar overschrijdt.	beheersen	Door sturing op risico's binnen de bedrijfsvoering-programma's van het sociale domein en monitoring van de uitgaven, in samenwerking met en aansluiting op de centrumgemeente, de collectivering versnellen en daardoor risico van overschrijding van de budgetten beperken cq. verlagen. Daarnaast is er bij de jaarrekening 2013 een egalisatiereserve Sociaal Domein ingesteld, waarin alle voor- en nadelen uit het Sociale Domein worden gestort cq. onttrokken. Vooralsnog is de omvang van de reserve Sociaal Domein voldoende om de risico's van de Wmo2015 (incl. Wmo Voorzieningen en Wmo2007) op korte termijn op te vangen. De omvang van het risico is derhalve rekenkundig bepaald in de verhouding omvang Sociaal Domein Wmo i.r.t. het totaal van de 3 onderdelen (Wmo2015, Jeugd en de P-wet) afgezet tegen het begrote saldo van de BR Sociaal Domein per 31 december 2018 en gecorrigeerd met de ontrekkingen waartoe de raad op 4 april 2019 en 27 juni 2019 heeft besloten.	*	*	€1.650.000	6 sociaal domein

Status	Risico	Omschrijving	Strategie	Omschrijving strategie	Kans	Financieel gevolg	Totaal risico Programma-begroting 2020	Programma
0	Grondexploitatie algemeen: bouwbehoefte/voorraad grond onder MVA (voorheen nog niet in bouwexploitatie genomen gronden): Niet herontwikkelen locatie Eikenheuvel	In principe gaan we deze gronden op termijn in exploitatie nemen. Conform besluitvorming MJP 2017 is gestart met de planvoorbereiding. Het is echter niet uit te sluiten dat op middellange termijn door mogelijk verminderde behoefte aan woningbouw of heroverwegingen van de Provincie t.a.v. uitbreidingslocaties deze locatie niet (geheel) aan snee komen. Deze locatie is in de Omgevingsvisie 2015 als toekomstige woningbouwlocatie meegenomen en daar heeft de Provincie positief op gereageerd. Ondanks dat is er toch een risico op het moeten afwaarderen van deze gronden naar de huidige agrarische bestemming.	beheersen	Bieden van gevarieerde keuze in kavels. Jaarlijks herijken grondexploitatie-ramingen woningbehoefteonderzoek	2	5	€1.500.000	8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Status	Risico	Omschrijving	Strategie	Omschrijving strategie	Kans	Financieel gevolg	Totaal risico Programma-begroting 2020	Programma
G	Beveiligingsrisico's	<p>[1] Uitval systemen, verlies van gegevens door virussen/hacking</p> <p>[2] Sabotage</p> <p>[3] Uitlekken vertrouwelijke gegevens</p> <p>[4] Onbevoegde aanwezigheid</p> <p>[5] IT-beveiliging van de systemen en de daarin vastgelegde gegevens (waaronder datalekken)</p>	Beheersen	<p>[1] Gebruik firewalls, Intrusion Prevention System, aansluiting GemNet, Antivirusvoorziening, toegangsbeveiliging, passwordgebruik, e-mail/internetprotocol.</p> <p>[2] Alertheid bij management,</p> <p>[3] kwetsbare situatie personeel, informatie-beveiligingsvoorschriften, formulier autorisatie; gebruik geheimhoudingsverklaringen, privacy-voorschriften; procedure vernietiging gegevensdragers; gebruik audit-procedures. Voldoen aan wetgeving inzake BIG-beveiliging mbv ENSIA; hiervoor moet een verklaring aan de jaarrekening toegevoegd worden. Doorlopend project waarbij voldoende commitment van het gehele personeel benodigd is.</p> <p>[4] Procedure begeleiding bezoek, alarmering-systeem; toegangsbeveiliging. Er is een beveiligingsplan in werking. Beveiligd emailen ingevoerd en momenteel vindt een heroverweging plaats ivm nieuwe wetgeving miv 2020: WvGGZ.</p> <p>[5] Beveiligingsbeleid, IT-deskundigen, beveiligingsworkshops, toezicht op contractpartijen, functionaris voor gegevensbescherming, regionale samenwerking ICT/FG/CISO, Beveiligingsrisico onderzoeken, organisatiebrede beveiligingsmaatregelen, project E-learning AVG en informatiebeveiliging. Als gevolg van de wet Meldplicht datalekken is er een meldingsprocedure informatiebeveiliging incidenten. Deze moeten worden gemeld bij de functionaris informatie beveiliging.</p>	5	4	€810.000	9 Bedrijfsvoering

Status	Risico	Omschrijving	Strategie	Omschrijving strategie	Kans	Financieel gevolg	Totaal risico Programma-begroting 2020	Programma
0	Grondexploitatie algemeen: verkoopprijsdaling	Er is duidelijk teken van herstel in de woningbouwmarkt. Ook de vraag naar onze bedrijventerrein is positief. Ondanks dat sluiten wij een prijsdaling nog steeds niet geheel uit. Totaal hebben we nog ca 115.000 m2 woningbouwgrond te verkopen , 126.000m2 bedrijfsterreinengrond, 1.200m2 commerciële ruimte en 6.200m2 maatschappelijke grond. Als risico gaan we uit van een mogelijke gemiddelde prijsdaling van € 5 per m2. Dit betekent een risico van in totaal $248.400 \times € 5 = € 1.242.000$, dit valt in de klasse tot € 5 mln. De kans dat zich dit bij alle gronden voordoet schatten wij thans in op 10% (dit is een combinatie van kans en het totaalbedrag aan risico, een deel van de gronden is reeds in overeenkomst).	Beheersen	Marktconformiteit van prijzen is extern getoetst en gebaseerd op huidige prijsniveau en gemiddelde kavelgrootte. Jaarlijks opnieuw beoordelen.	1	5	€500.000	8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing
0	Calamiteiten	Calamiteiten , rampen met een grote impact en schade op de Udense bevolking	Beheersen	Het actueel houden van het beschikbare rampenplan. Regelmatig overleg met ketenpartners (politie, brandweer, vliegbasis volkel), deelname aan vaccinatieprogramma's	1	5	€500.000	1 Veiligheid

Status	Risico	Omschrijving	Strategie	Omschrijving strategie	Kans	Financieel gevolg	Totaal risico Programma-begroting 2020	Programma
0	Gemeenschappelijke regelingen	We zijn bezig met het opstellen van richtlijnen rondom het beheer en de verantwoording van relaties met gemeenschappelijke regelingen. Dit zou kunnen leiden tot onvoorziene financiële gevolgen. Er worden op dit moment acties uitgevoerd om de informatie met betrekking tot verbonden partijen beter in beeld te krijgen.	Beheersen	Er is een projectopdracht geformuleerd waarbij aandacht is voor o.a. in beeld brengen van risico's. Er is een proceskader samenwerkingsverbanden opgesteld voor de start van nieuwe gemeenschappelijke regelingen. Het is van belang dat bij samenwerkingsverbanden die worden aangegaan dit voldoende uitgewerkt is zodat dit niet kan leiden tot financiële nadelen. Het proceskader zal uitgebreid dienen te worden met beheer en verantwoording rondom bestaande gemeenschappelijke regelingen. Regionaal is de samenwerking gezocht voor het beheer rondom verbonden partijen en gemeenschappelijke regelingen. De griffiers van een aantal gemeenten in Noord Oost Brabant hebben gezamenlijk het project grip opgestart om hier eveneens invulling aan te geven.	1	5	€500.000	9 Bedrijfsvoering

Status	Risico	Omschrijving	Strategie	Omschrijving strategie	Kans	Financieel gevolg	Totaal risico Programma-begroting 2020	Programma
G	Leningen u/g en garantieverstrekingen	De gemeente heeft voor circa € 9,7 mln aan leningen verstrekt waarvan circa € 9,4 mln aan Areawonen. De gemeente staat voor € 90,8 mln garant. Bij een eventueel faillissement van een van de partijen bestaat het risico dat de instelling het opgenomen geld niet kan terugbetalen of dat de gemeente als garantsteller het restantbedrag van de lening inclusief rente en kosten moet betalen.	Beheersen	Interne procedures m.b.t. verstrekken van geldleningen, jaarlijkse controle op saldo geldleningen en garantieverstrekingen met de diverse partijen, Waarborgfonds Sociale Woningbouw (2e achtervang). Daarnaast zijn in het treasury statuut (vastgesteld door het college) de bevoegdheden en procedures vastgelegd. In de financiële verordening staan spelregels ten aanzien van het verstrekken en garanderen van geldleningen waaraan aanvragen getoetst worden. Ten aanzien van de verstrekte geldleningen aan Area zijn er overige interne beheersingsmaatregelen. De WSW voert jaarlijks een risicobeoordeling uit. Dit resulteert in een borgstellingsverklaring. Zij hebben het risico op niet nakomen van haar financiële verplichtingen bij Area ingeschat als niet hoog. Het risico voor de gemeente is nog lager omdat de achtervang voor de (meeste) verstrekte geldleningen aan Area als volgt geregeld is. Mocht Area in de financiële problemen komen dan zal de dekking hiervoor als volgt worden gezocht. Ten eerste bij Area zelf, ten tweede bij de andere woningbouwcorporaties in Nederland, ten derde bij de WSW (totale reserve hiervoor € 274 miljard) en als dat niet lukt ten vierde bij de gemeente en het Rijk (ieder voor 50%). Omdat het financieel belang enorm is (€ 25 mln) is het risico toch ingeschat op € 500.000.	1	5	€500.000	9 Bedrijfsvoering
0	Schade door natuurgeweld	Bij natuurrampen en/of extreem weer kunnen in de openbare ruimte grote schades ontstaan door wateroverlast, storm en droogte die niet door verzekering worden gedekt	Beheersen/ accepteren	Goed onderhoud openbare ruimte (bomen).	1	5	€500.000	5 sport, cultuur en recreatie

Status	Risico	Omschrijving	Strategie	Omschrijving strategie	Kans	Financieel gevolg	Totaal risico Programma-begroting 2020	Programma
0	Grondexploitatie algemeen: bouwbehoefte/voorraad grond onder MVA (voorheen nog niet in bouwexploitatie genomen gronden): Niet herontwikkelen locatie Hoogveld- Zuid-Noord	In principe gaan we deze gronden voor einde 2019 in exploitatie nemen. Conform besluitvorming MJP 2017 is gestart met de planvoorbereiding. Gezien de interesse in bedrijfsterreinen in het algemeen en van 1 partij in het bijzonder voor Hoogveld Zuid zijn de voorbereidingen al verder gevorderd. In 2018 is deze locatie in het Regionaal Overleg op groen gekomen wat betekent dat ontwikkelen wat dit onderdeel betreft geen belemmering kent. Ondanks dat is er toch een risico op het moeten afwaarderen van deze gronden naar de huidige agrarische bestemming.	beheersen	Bieden van gevarieerde keuze in kavels. Jaarlijks herijken grondexploitatieramingen woningbehoefteonderzoek	1	5	€500.000	3 Economie
0	Grondexploitatie algemeen: onvoorziene planeconomische risico's	In elke grex kunnen zich onvoorziene omstandigheden voordoen, zoals bijvoorbeeld bodemverontreinigingen, schadeloosstelling ivm onteigening, planschade en beroepszaken op grond van Ladder van Duurzaamheid en rechtzaken vanwege gesloten overeenkomsten. Dit kan extra kosten met zich mee brengen dan wel de fasering beïnvloeden. Daarbij gaat het om omstandigheden die zich niet aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid voor zullen doen. Omstandigheden waar dat wel voor geldt worden gewoon opgenomen in de grex. Daarnaast kunnen zich ook juridische risico's voordoen bijvoorbeeld naar aanleiding van bestemmingsplanprocedures. Het gaat om een risico dat in de klasse 4 van € 900.000 valt. Het risico wordt op 50% geschat.	Beheersen	Omstandigheden waarvan aannemelijk is dat deze zich voordoen worden opgenomen in de exploitatie-berekening. Het betreft hier het restrisico.	3	4	€450.000	8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Status	Risico	Omschrijving	Strategie	Omschrijving strategie	Kans	Financieel gevolg	Totaal risico Programma-begroting 2020	Programma
0	Grondexploitatie algemeen: plankosten	Het totale plankostenbudget in de lopende exploitaties voor de komende 10 jaar bedraagt thans ca € 2,9 mln. In de huidige markt waarbij o.a. herontwikkelingen soms noodzakelijk zijn en er extra inspanningen gedaan moeten worden om tot afzet te komen is, met daarnaast burgerparticipatie als ontwikkeling welke extra inspanning vergt, zeker een risico op extra plankosten. Wij denken dat 15% hogere plankosten zeker als risico gezien mag worden. Dit betekent dus ca € 430.000 en valt in de klasse tot € 500.000. De kans dat dit risico zich voordoet mag ingeschat worden op 70%.	Beheersen	Prioriteren plannen. Toepassen kostenverhaal grex-wet. (RO-)procedure pas in gang zetten na getekende anterieure overeenkomst waarin stortingen in reserves, afwentelen planschadeclaims, bijdrage plankosten, grondtransactie en afspraken over bouwrijp maken openbare ruimte a.g.v. project zijn geregeld. Formatie wordt afgestemd op projectplanningen.	4	3	€350.000	8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Status	Risico	Omschrijving	Strategie	Omschrijving strategie	Kans	Financieel gevolg	Totaal risico Programma-begroting 2020	Programma
G	Gebundelde Uitkering op grond van artikel 69, 1ste lid van de Participatiewet: bijstand voor levensonderhoud, loonkostensubsidie, loaw, loaz en Bbz 2004 (levensonderhoud startende zelfstandigen).	Bij deze inkomensregelingen is er sprake van een zgn. open einde regeling waarbij het risico bestaat dat het aantal aanvragen c.q. toekenningen het beschikbare budget Gebundelde Uitkering in enig jaar overschrijdt. In 2015 is er een nieuw objectief verdeelmodel ingevoerd. Met dit nieuwe model wordt het beschikbare landelijke macrobudget over de verschillende gemeenten verdeeld. In dit nieuwe verdeelmodel zijn sindsdien verschillende wijzigingen doorgevoerd, echter het is nog (steeds) niet vrij van omissies. In 2018 is de berekening van het macro bijstandsbudget aangepast, zodat deze beter aansluit bij de realiteit. Zo is de instroom van vluchtelingen in de bijstand nu wel ingecalculleerd. Voorheen gebeurde dat pas achteraf, wat tot tekorten bij gemeenten leidde vanwege de verhoogde instroom. Omdat 2018 daarmee een overgangsjaar was, heeft dat in 2018 tot een incidenteel overschot geleid. De hoogte van het budget 2019 is echter weer met een vergelijkbaar budget gecorrigeerd en valt daardoor fors lager uit. Het beschikbare rijksbudget Gebundelde Uitkering is daarom nog steeds niet stabiel. Bij grote(re) tekorten kan door de gemeente een beroep op de vangnetregeling worden gedaan. Deze tekorten worden in meerjarig perspectief gezien. Om hier aanspraak op te kunnen maken, dient aan een aantal voorwaarden te worden voldaan. Er zal altijd sprake zijn van een eigen risico voor de gemeente.	Beheersen	Beleid (verder) ontwikkelen gericht op en uitvoering richten op activiteiten met als doel de instroom (verder) te beperken en de uitstroom (verder) te vergroten. Ontwikkelingen en uitgaven in dit kader monitoren en betrekken in het nieuwe te formuleren beleid.	4	3	€350.000	6 sociaal domein

Status	Risico	Omschrijving	Strategie	Omschrijving strategie	Kans	Financieel gevolg	Totaal risico Programma-begroting 2020	Programma
G	Verloop algemene uitkering	Bezuinigingen op het gemeentefonds kunnen ertoe leiden dat de gemeente Uden lagere uitkeringen krijgt dan begroot.	Beheersen	De algemene uitkering wordt periodiek berekend op basis van gegevens van het Rijk (circulaires). Hierbij wordt gebruik gemaakt van het softwareprogramma Pauw. De gemeente is afhankelijk van de beslissingen die het Rijk op financieel gebied neemt waardoor de hoogte van de uitkering altijd een risico blijft. De gemeente begroot de algemene uitkering zo nauwkeurig mogelijk. Hierbij wordt op een zorgvuldige manier aannames gedaan. Omdat het aannames zijn vindt er achter af een analyse plaats op de verschillen tussen de werkelijke en de begrote kengetallen en maatstaven. Besluiten van het Rijk kunnen enorme impact hebben voor de algemene uitkering van de gemeente Uden. Omdat de beheersing rondom de algemene uitkering een onderdeel is van onze planning en control cyclus en we hier periodiek (na elke circulaire) een analyse op maken is dit voor ons regulier werk. Eventuele tekorten cq. overschotten als gevolg van een lagere of hogere algemene uitkering worden in het financiële beeld van het eerstvolgend p&c document daarna meegenomen. Gezien de huidige landelijke ontwikkelingen is het lastig om een goede prognose te maken voor de algemene uitkering. Alhoewel wij ons evenals het Rijk baseren op cijfers van het CBP blijkt de algemene uitkering toch fors te muteren. Op dit moment lijkt het economisch beter te gaan in Nederland. Het kabinet is echter niet in staat om alle geplande werkzaamheden uit te voeren waardoor gemeenten minder algemene uitkering ontvangen. Daarnaast worden gemeenten onvoldoende gecompenseerd voor prijsstijgingen en tekorten in het sociale domein. Hierdoor is dit risico verhoogd qua kansinschatting van 3 naar 4.	4	3	€350.000	9 Bedrijfsvoering

Status	Risico	Omschrijving	Strategie	Omschrijving strategie	Kans	Financieel gevolg	Totaal risico Programma-begroting 2020	Programma
0	BTW-heffing straatparkeren naheffing met terugwerkende kracht	De rechtbank Gelderland oordeelde eind 2016 dat het achterwege laten van de btw-heffing bij betaald parkeren op straat tot concurrentievervalsing leidt. Dit oordeel wijkt af van alle eerdere jurisprudentie en beleidsregels over dit thema. Als deze uitspraak stand houdt betekent dat dat de gemeente netto minder opbrengsten ontvangt of het parkeren aan de openbare weg fors duurder wordt. Ook is een verrekening door de belastingdienst met terugwerkende kracht tot maximaal vijf jaar mogelijk wat leidt tot een incidenteel risico. Tegen het arrest van het Hof is beroep ingesteld bij de Hoge Raad. Naar verwachting zal de Hoge Raad in 2019 uitspraak doen in deze procedure.	Beheersen/accepteren	De uitkomst van de Hoge Raad en de impact daarvan afwachten en rekening houden met dit risico.	2	4	€270.000	2 Verkeer en vervoer

Status	Risico	Omschrijving	Strategie	Omschrijving strategie	Kans	Financieel gevolg	Totaal risico Programma-begroting 2020	Programma
0	Grondexploitatie algemeen: vertragsrisico	<p>In 2018 is 99% van afzettarget voor uitgifte van bouwgrond t.b.v. woningen gerealiseerd. Voor bedrijfsterreinen 106%. Ondanks een weloverwogen fasering in het MJP 2019 is een vertraging in de uitgifte t.o.v. de bijgestelde aannames echter niet uit te sluiten. Met name als gevolg bezwaar/beroep procedures bij een nieuw bestemmingsplan is dit risico aanwezig, ook al wordt hier al zoveel mogelijk rekening mee gehouden.</p> <p>De totale verkoopomzet per jaar voor de komende 6 jaren bedraagt op basis van het MJP 2019 ca. € 8,4 mln (zie onderbouwing risicoparagraaf 2018). Een gemiddelde vertraging van 1 jaar betekent een extra renteverlies van 2,9% van € 8,4 mln = € 243.600 en valt dus in de klasse tot € 500.000. De kans dat dit risico zich voordoet wordt ingeschat op 50%.</p>	Beheersen	<p>Jaarlijks worden de grondexploitaties herijkt en wordt een voorziening gevormd voor de verwachte exploitatienadelen. Half-jaarlijks volgt de rapportage Uden Bouwt.</p> <p>Plannen worden weloverwogen geprioriteerd afhankelijk van marktsituatie en voorraad., waarbij zoveel mogelijk wordt ingespeeld op de flow/het momentum in verkopen (welke plannen 'lopen' en welke niet). We focussen op speerpunten/toplocaties (niet alles tegelijk) en er wordt een mix gezocht tussen herstructurering en nieuwe ontwikkeling bedrijventerreinen.</p> <p>Jaarlijks communiceren/afstemmen met planontwikkelaars over planningen.</p>	3	3	€250.000	8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing
0	Bedrijfsvoeringsrisico	<p>Het runnen van een bijzonder bedrijf als een gemeente brengt risico met zich mee. Het risico bestaat dat er bestuurlijke besluiten worden genomen waarvan de (financiële consequenties) onvoldoende in beeld zijn (gebracht).</p>		<p>Budgetregeling, mandaatregeling, planning & control cyclus, interne controle op de processen om de interne beheersing zo optimaal mogelijk te krijgen.</p>	3	3	€250.000	9 Bedrijfsvoering

Status	Risico	Omschrijving	Strategie	Omschrijving strategie	Kans	Financieel gevolg	Totaal risico Programma-begroting 2020	Programma
G	Kwaliteits-management-systeem-Rechtmatigheid (compliance), voorheen Juridische kwaliteitszorg (JKZ)	De gemeente handelt altijd ten dienste van haar gemeenschap en is daarbij gebonden aan de eisen van gelijkheid en correct machtsgebruik e.a. uit het Recht. Dit rechtmatig handelen wordt systematisch ingevuld met de Rad-van-de-Wet-werkwijze en -beheersmaatregelen door het samenspel van functionarissen t.b.v. betrouwbare en volledige informatie bij het gemeentebestuur. Anders bestaat het risico dat een beslissing, overeenkomst of andere handeling niet oplevert wat bedoeld is en het geld niet zorgvuldig wordt besteed omdat het recht de handeling corrigeert. Bijv. omdat belanghebbenden die correctie eisen in een gerechtelijk proces voor een gelijk financieel voordeel of schadevergoeding; met extra kosten tot gevolg vanwege extra werk en tijdsverloop. Of een toezichthouder die het onrecht afstraft met een boete. Met dit PDCA-risicosysteem bestaat een beeld over de (niet-)naleving van alle regelgeving oftewel: 'rechtmatigheid-in-control'.	Beheersen	Noodzakelijk is om het kwaliteitssysteem formeel met het werkkader 'Rad-vd-Wet' te laten vaststellen door management en bestuur. Hierdoor zijn betrokken functionarissen verplicht om het Rad-vd-Wet te gebruiken. Deze functionaris doet dat impliciet via de beheersmaatregelen en komt bij een risico uit bij de juiste juridische functionaris voor informatie over rechtmatigheid. De juridische functionaris gebruikt het Rad-vd-Wet expliciet met een checklist op de onderdelen Klantvraag, Bevoegdheid, Wettelijk kader, Klantinvloed, Openbaar, Privacy, Tijdig en Beslissing. Blijft het risico bestaan dan komt de informatie over rechtmatigheid samen met de acceptabele inhoud en beschikbare financiën in evenwicht bij de leidinggevenden en het gemeentebestuur voor risicoafweging/-management. Daarnaast bestaat aandacht voor het periodiek informeren van functionarissen.	3	3	€250.000	9 Bedrijfsvoering
O	Contractafspraken afval	Afwijkingen in regionale aanbod van afval leiden o.b.v. bestaande contracten tot navordering.	Beheersen	Juridische kader toetsen om onevenredige afwenteling van regionale effecten op Uden te voorkomen.	3	3	€250.000	7 Volksgezondheid, milieu en duurzaamheid

Status	Risico	Omschrijving	Strategie	Omschrijving strategie	Kans	Financieel gevolg	Totaal risico Programma-begroting 2020	Programma
0	Langer uitstel door prioritering van het onderhoud maakt toekomstig onderhoud duurder.	Beperkt budget om alle onderhoudswerkzaamheden op het optimale tijdstip uit te voeren. Piekbelasting vanwege langdurig onderhoud aan wijken uit de jaren '50-'60. Door alleen de hoogst noodzakelijke onderhoudswerkzaamheden uit te voeren wordt mogelijk onderhoud naar de toekomst doorgeschoven. Toekomstige onderhoudsmaatregelen worden daardoor zwaarder en vragen op langere termijn exponentieel meer budget. Uitstellen van rehabilitatie van wegen leidt tot herstelkosten welke niet zijn opgenomen in de dotatie aan onderhoudsfonds.	Beheersen	Het minimaal één keer per jaar inspecteren van de wegen. Jaarlijks, bij de programmabegroting, de onderhoudsfondsen en de daarbij behorende meerjarige investeringsplanningen (MIP) monitoren.	3	3	€250.000	5 sport, cultuur en recreatie
0	Planschadeclaims	Planschadeclaims welke niet op exploitanten/derden kunnen worden afgewenteld.	Beheersen	Voor planwijzigingen na 7 juni 2005 bestaat de mogelijkheid op grond van een planschade-verhaalsovereenkomst de initiatiefnemers van de planologische mutatie binnen 5 jaar na onherroepelijk worden plan aansprakelijk te stellen voor de schade - Grondbedrijf: niet tekenen anterieure overeenkomst betekent niet in procedure brengen bestemmingsplanwijziging (cf. grex-wet) - Algemene Dienst: voor planwijzigingen waar gemeente initiatiefnemer is, is er geen verhaalsmogelijkheid. Er worden geen ingrijpende wijzigingen meer verwacht.	3	3	€250.000	8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing
N	Onderhoud openbaar stedelijk groen	Door hogere prijsindexen, marktontwikkeling in de groenbranche zal het resultaat van de aanbesteding van het onderhoud openbaar stedelijk groen naar verwachting fors hoger zijn.	beheersen	Goede voorbereiding op aanbestedingsprocedure door aan de voorkant goed na te denken over het bestek.	3	3	€250.000	5 sport, cultuur en recreatie

Status	Risico	Omschrijving	Strategie	Omschrijving strategie	Kans	Financieel gevolg	Totaal risico Programma-begroting 2020	Programma
0	Grondexploitatie algemeen: waardedaling verspreid liggende gronden/opstallen	Het grondbedrijf beschikt over een aantal percelen grond en enkele opstallen die onder andere onder het complex Ruilgronden zitten. Het betreft restant Zeelandsedijk 16, perceel aan de Vluchtoordweg (naast Wiltec), locatie voorheen Kortestraat 5a en perceel nabij Hoeveneseweg. Het risico op verdere waardedaling wordt in de huidige markt ingeschat op maximaal € 250.000, circa 10% van de eind 2018 getaxeerde waarde van deze gronden. Dus klasse 3. De kans dat het risico zich manifesteert wordt thans ingeschat op 30 %. Dit risico is naar beneden bijgesteld gezien het beperkte verschil tussen taxatie eind 2015 en eind 2018.	Beheersen	Jaarlijks herwaarden gronden (Voorziening). Ingebruikgeven, verpachten gronden, zoveel mogelijk afstoten gronden. In de cash-flow van de ABR-ge is € 140.000 per jaar opgenomen om de jaarlijkse rentebijdrage op te vangen. Op de boekwaarde van de gronden wordt derhalve geen rente meer bijgeschreven. Geen rente toerekenen aan ruilgronden.	2	3	€150.000	8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing
0	Lagere legesopbrengst omgevingsvergunningen	Het onderzoek naar de kostendekkendheid van de leges Wabo-vergunningen is afgerond en de uitkomsten zijn in de begroting verwerkt en per 1 januari 2015 geïmplementeerd in de legesverordening. Daarmee is een solide (meerjarige) basis gelegd om de kostendekkendheid van de Wabo-leges te beheersen en te monitoren. Het fluctueren van de economie en ontwikkelingen in de wetgeving (vergunningplichtig versus vergunningvrij) zijn van grote invloed op deze cijfers, hetgeen kan betekenen dat het vastgestelde meerjarig gemiddelde qua aantallen en omvang niet wordt gehaald.	Beheersen	De ontwikkeling van de leges en impact van wetswijzigingen worden gemonitord en eventuele (structurele) afwijkingen zullen worden gemeld in de afwijkingenrapportages	2	3	€150.000	8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Status	Risico	Omschrijving	Strategie	Omschrijving strategie	Kans	Financieel gevolg	Totaal risico Programma-begroting 2020	Programma
0	Niet gedekte claims aansprakelijkheidsverzekering/risico gevolgschade a.g.v. het niet nakomen van contractuele verplichtingen	De polisvoorwaarden van de aansprakelijkheidsverzekering sluiten een aantal zaken uit. Te weten claims ten gevolge van: - toezeggingen en gewekte verwachtingen - opgeleverde grond - termijnoverschrijding - aanbestedingen - overeenkomsten - niet tijdig melden -, nadeelcompensatie, oneerlijke concurrentie, asbest, Wet Markt en Overheid, Schade aan zaken van derden in verhuurde ruimten en bewust gedogen . Hierdoor loopt de gemeente Uden een risico. Daarnaast is er het risico dat de gemeente financieel wordt aangesproken op nakoming van de overeenkomst vanwege aansprakelijkheid of misinterpretatie van de afspraken.	Beheersen	Verzekeringssportefeuille periodiek doorlichten. Vast contactpersoon met kennis van aansprakelijkheidsvoorwaarden. Middels JKZ en intranet aandacht vragen voor uitsluitingen op aansprakelijkheidsverzekering. Aandacht voor preventie en het voorkomen van schade	2	3	€150.000	9 Bedrijfsvoering
0	Parkeerexploitatie	De bezettingsgraad van de parkeerexploitatie en een hoge betalingsbereidheid heeft invloed op de inkomsten uit boetes. Anderzijds worden de kosten door de digitalisering van voorzieningen hoger. Mogelijk risico is dat de totale kosten niet opgevangen kunnen worden binnen de totale parkeeropbrengsten.	Beheersen	Uniform intern parkeerbeheer. Overeenstemming bereiken met ziekenhuis over kostendekkende tarieven. Regelmatige bijstelling van de exploitatie-opzetten op basis van recente ontwikkelingen. Monitoring van de bezettingsgraden	2	3	€150.000	2 Verkeer en vervoer

Status	Risico	Omschrijving	Strategie	Omschrijving strategie	Kans	Financieel gevolg	Totaal risico Programma-begroting 2020	Programma
0	Crisisbeheersing Bevolkingszorg	Teneinde de operationele slagkracht bij crisissituaties in de responsefase te vergroten is het van belang snel uitvoering te (kunnen) geven aan het opstarten van processen, inzetten van middelen en het doen van uitgaven zonder last of ruggespraak.	Accepteren	De gemeente en andere organisaties nemen preventieve maatregelen om crisissituaties te voorkomen. Dit is echter geen garantie ter voorkoming van crisissituaties. In geval van crisis dient direct gehandeld te kunnen worden. In de gemeentebegroting is hiervoor geen budget opgenomen. Middels het besluit mandaat, volmacht en machtiging crisisbeheersing onderdeel bevolkingszorg wordt getracht de noodzakelijke uitgaven te beheersen.	2	3	€150.000	1 Veiligheid
0	Hardware storingen	Gedeeltelijke uitval dienstverlening, verlies arbeidsuren. In 2011 is er een complete vervanging infrastructuur geweest. In 2017 had hardware vervangen moeten worden. Dit is echter uitgesteld vanwege BLOU en daarmee neemt kans op mogelijke storingen, die aanzienlijk kunnen zijn, toe.	Beheersen	Support- en Onderhoudscontracten, wijzigingsbeheer; backup-/restorevoorzieningen en procedures. Momenteel project hardwarevervanging.	2	3	€150.000	9 Bedrijfsvoering

Status	Risico	Omschrijving	Strategie	Omschrijving strategie	Kans	Financieel gevolg	Totaal risico Programma-begroting 2020	Programma
0	BTW-heffing straatparkeren in de toekomst	De rechtbank Gelderland oordeelde eind 2016 dat het achterwege laten van de btw-heffing bij betaald parkeren op straat tot concurrentievervalsing leidt. Dit oordeel wijkt af van alle eerdere jurisprudentie en beleidsregels over dit thema. Als deze uitspraak stand houdt betekent dat dat de gemeente netto minder opbrengsten ontvangt of het parkeren aan de openbare weg fors duurder wordt. Ook is een verrekening door de belastingdienst met terugwerkende kracht tot maximaal vijf jaar mogelijk. Deze uitspraak kan ook effect hebben op de vennootschapsbelastingplicht. De staatssecretaris heeft meermaals aangegeven dat parkeren op straat is vrijgesteld op basis van de vrijstelling voor overheidstaken. Deze vrijstelling is echter niet van toepassing wanneer er sprake is van concurrentie. Tegen het arrest van het Hof is beroep ingesteld bij de Hoge Raad. Naar verwachting zal de Hoge Raad in 2019 uitspraak doen in deze procedure.	Beheersen/ accepteren	De uitkomst van de Hoge Raad en de impact daarvan afwachten en rekening houden met dit risico.	2	3	€150.000	2 Verkeer en vervoer
0	Uitval door stroomstoring	Uitval interne en externe dienstverlening	Beheersen	UPS in computerruimte en noodstroom-aggregaten, inclusief onderhoudscontracten en periodieke testen.	5	2	€90.000	9 Bedrijfsvoering

Status	Risico	Omschrijving	Strategie	Omschrijving strategie	Kans	Financieel gevolg	Totaal risico Programma-begroting 2020	Programma
0	Vestiging recht van erfpacht	Indien een derde partij waarbij een overeenkomst inzake recht van erfpacht gevestigd is, om reden van financiële aard niet meer aan haar verplichtingen kan voldoen kan de gemeente verplicht worden gesteld om de waarde van de opstallen aan de erfpachter te voldoen. Dit is afhankelijk van de onderliggende overeenkomst.	Beheersen	Bij het aangaan van de overeenkomst wordt juridisch advies ingewonnen. Hierbij wordt beoordeeld welke risico's acceptabel zijn voor de gemeente en deze worden opgenomen in de overeenkomst.	1	4	€90.000	9 Bedrijfsvoering
0	Exploitatietekort accommodaties	Voor de multifunctionele accommodaties tarievenbeleid wordt uitgegaan van een kostendeekkende exploitatie. In de prognoses worden hierbij aannames gedaan (zoals bezettingsgraden en normkosten) waarbij de mogelijkheid bestaat dat deze aannames niet uitkomen.	Beheersen	Het periodiek evalueren van de exploitatie Accommodaties met aanbevelingen voor verbeteringen. Tevens verbeterde mogelijkheid bieden tot genereren van stuurgegevens (onder andere omde tijdige signalering te laten leiden tot kostenbeheersing of exploitatiekeuzes dan wel herijking tarievenbeleid).	1	4	€90.000	6 sociaal domein
0	Armoedebeleid: Bijzondere bijstand en overige minimaregelingen zoals o.a. de individuele inkomensvoetstuk en het activiteitenfonds.	Inwoners van de gemeente Uden kunnen, indien zij aan de voorwaarden voldoen, een beroep doen op de bijzondere bijstand en overige minimaregelingen. Aangezien hier sprake is van zgn. open einde regelingen bestaat het risico dat het aantal aanvragen c.q. (de hoogte van) de toekenningen het beschikbare budget in enig jaar overschrijdt.	Beheersen	Op 6 juli 2017 heeft de gemeenteraad het nieuwe Armoedebeleid gemeente Uden 2018-2021 (2017/13135) vastgesteld. Dit nieuw vastgestelde beleid is financieel vertaald. De budgetten zijn structureel verhoogd en zijn daarmee meer in evenwicht met de feitelijke middelenvraag. Als gevolg van het karakter van deze regelingen (open einde) kunnen er desondanks in enig jaar tekorten (of overschotten) ontstaan.	3	2	€50.000	6 sociaal domein

Status	Risico	Omschrijving	Strategie	Omschrijving strategie	Kans	Financieel gevolg	Totaal risico Programma-begroting 2020	Programma
0	Achterstallig onderhoud gemeentelijke gebouwen	De onderhoudsplannen gemeentelijke eigendommen zijn nu geactualiseerd. Het meerjarenonderhoudsplan 2016-2020 is van toepassing. In dit plan zijn eveneens de duurzaamheidsmaatregelen meegenomen.	Beheersen	Actueel meerjarig onderhoudsplan, jaarlijkse inspecties, nieuw gebouwen beheersysteem implementeren. Er is een voorziening groot onderhoud gebouwen. Deze wordt jaarlijks herijkt. Bij 4-jaarlijkse bijstelling ook doorkijk maken voor langere planperiode en buffer inbouwen indien nodig. Om het risico bij overnames op verhoogde onderhoudskosten te beheersen wordt bij overname het onderhoudsplan en de bestaande onderhoudsvoorziening kritisch beoordeeld.	1	3	€50.000	9 Bedrijfsvoering
0	Verplichte kosten gerechtelijke procedures	Inherent aan gemeentelijke bedrijfsvoering is dat iedere belanghebbende zijn recht kan beschermen door een gerechtelijke procedure te starten tegen een voor hem nadelige beslissing of andere handeling van het gemeentebestuur. Ook de vele toezichthouders kunnen dat tegen zo'n handeling doen vanuit hun taak tot naleving van regelgeving. De gemeente verricht enorm veel van zulke handelingen; één gerechtelijke procedure kan zelfs al leiden tot een enorme kostentoeename: van interne en externe capaciteit tot verplichte procesvertegenwoordiging.	Beheersen	Bij advisering aan het gemeentebestuur wordt aandacht besteed aan -ook- de juridische kanttekeningen of haalbaarheid van een mogelijk rechtsgeding. Hiertoe wordt het organisatiebrede juridische overleg steeds geïnformeerd over de wijzigingen van de algemene (Europese) regelgeving. En als sprake is van een dreigende gerechtelijke procedure die politiek-bestuurlijk uiterst gevoelig ligt of buiten de zgn. gemeentelijke rechtsgebieden ligt, dient ter voorbereiding en/of procesvoering extern juridisch advies te worden ingewonnen.	1	3	€50.000	9 Bedrijfsvoering

Status	Risico	Omschrijving	Strategie	Omschrijving strategie	Kans	Financieel gevolg	Totaal risico Programma-begroting 2020	Programma
0	Bodem-verontreiniging, milieucalamiteiten	Voor bodemverontreinigingen na 1987 heeft de veroorzaker een zorgplicht. Bij gevallen van voor 1987 is als gevolg van de Wet bodembescherming ook de eigenaar verantwoordelijk voor sanering. Het risico bestaat daarmee dat gronden die in eigendom zijn van de gemeente Uden, verontreinigd zijn en dat de gemeente de kosten van de sanering dient te betalen. Daarnaast wordt de gemeente steeds vaker geconfronteerd met olieverontreiniging van het wegdek door voertuigen.	Beheersen	Vervuiler betaalt. Bodemonderzoek bij aankoop gronden door gemeente. Uitvoeren van verkennende bodemonderzoeken. Hierdoor is er door de jaren heen een steeds beter inzicht in de kwaliteit van de bodem. Het financieel gevolg is weliswaar hetzelfde alleen de kans dat het zich voordoet is afgenomen. Eventuele financiële effecten worden meegenomen in de bepaling van de grondprijs (binnen de grondexploitatie).	1	3	€50.000	7 Volksgezondheid, milieu en duurzaamheid
0	Administratieve risico's	Indien de financiële administratie onjuistheden of onvolledigheden bevat kan het financieel beleid in gevaar komen.	Beheersen	Functiescheiding tussen functie van financieel beheer en financieel beleid. Interne controle op diverse onderdelen (o.a. begrotingswijzigingen, aansluitingen met subadministraties, rechtmatigheid).	1	3	€50.000	9 Bedrijfsvoering
0	Renterisico's/Treasury	Mismatch tussen langlopende en kortlopende financiering. Risico dat renteontwikkeling afwijkt van intern gehanteerde rekenrente. Risico door niet optimale spreiding van leningenportefeuille	Beheersen	Treasurystatuut, liquiditeitsplanning, aflossingsschema leningen, ontwikkelen rentevisie, actief treasurybeheer doormiddel van model paragraaf 1. Dit is een rekeningsystematiek ten behoeve van de kapitaalbehoefte, de bijbehorende kosten en daaruit voortvloeiende het rente-omslagpercentage wat doorberekend wordt aan producten (investeringen). Voor verdere toelichting zie de financieringsparagraaf.	1	3	€50.000	9 Bedrijfsvoering

Status	Risico	Omschrijving	Strategie	Omschrijving strategie	Kans	Financieel gevolg	Totaal risico Programma-begroting 2020	Programma
0	Wachtgeld wethouders	Wethouders hebben na beëindiging van het wethouderschap recht op wachtgeld. Risico doet zich vooral voor op moment van eventuele collegecrisis en bij het einde van een raadsperiode.	Beheersen	Voor wachtgeld is inmiddels een voorziening gevormd voor de maximale verplichting die jaarlijks geactualiseerd wordt. Een andere beheersmaatregel is actieve stimulering herintreding van oud wethouders.	3	2	€50.000	10 Bestuur en dienstverlening
0	Storten illegaal afval	Risico van opruimen van illegaal gestort afval of afval van criminele activiteiten in buitengebied en/of natuurgebied.	Beheersen	Controles THOR kosten verhalen op veroorzaker	3	2	€50.000	1 Veiligheid
0	Fouten in bestek	Door fouten kunnen overschrijdingen ontstaan in investeringskredieten.	Beheersen	Interne toets op juistheid bestek. Opnemen van post onvoorzien in budgetten. Analyse voor- en nacalculatie: verbeteren nacalculatie	3	2	€50.000	5 sport, cultuur en recreatie
0	Winterschade	Door veel vorstperiodes ontstaat grotere schade aan wegen door vorst en strooizout	Beheersen	Het minimaal één keer per jaar inspecteren van de wegen. Jaarlijks, bij de programmabegroting, de onderhouds-fondsen en de daarbij behorende meerjarige investerings- plannings monitoren.	3	2	€50.000	2 Verkeer en vervoer
0	Uitval ICT-systemen bij calamiteit	Uitval gedeeltelijke of gehele interne en externe dienstverlening. Verlies aan arbeidsuren (bij omvangrijke schade enkele dagen)	Beheersen	Uitwijkregeling; backup en auditprocedures, support- en onderhoudscontracten; jaarlijkse uitwijktest	1	3	€50.000	9 Bedrijfsvoering
0	Fraude	Binnen een (gemeentelijke) organisatie bestaat het risico op fraude. Bijvoorbeeld bij processen als inkoop, betalingen, kasbetalingen- en ontvangsten en salarissen.	Beheersen/ verzekeren	De genoemde processen zijn zodanig ingericht dat het risico op fraude beperkt wordt. Voornamelijk door primaire functiescheiding. Daarnaast is er een verzekering afgesloten tegen fraude. Het is van belang om bij de interne controle te toetsen of de processen zodanig zijn ingericht dat aan de polisvoorwaarden voldaan wordt.	1	3	€50.000	9 Bedrijfsvoering

Status	Risico	Omschrijving	Strategie	Omschrijving strategie	Kans	Financieel gevolg	Totaal risico Programma-begroting 2020	Programma
	Overige	In de presentatie van de risico's worden risico's > € 50.000 opgenomen. De risico's < € 50.000 zijn samengevoegd in deze post overige.					€202.000	
							€19.552.000	